

Prügi sortimine

KORDUMA KIPPUVAID KÜSIMUSI

JÄÄTMETE SORTIMINE

KORRALDUSLIK POOL

SORTIMISNÕUDED JA NENDEST KINNIPIDAMINE/NENDE EIRAMINE

TEAVITUS

ÜLDKÜSIMUSED

Jäätmete sortimine

Mismoodi ma pean kodus prügi sortima, mis on need põhialused?

Põhialused annab kohalik omavalitsus oma jäätmehoolduseeskirjades (edaspidi nimetatud ka jäätme-eeskirjaks) – vajadusel küsi alati lisaselgitusi oma valla- või linnavalitsuselt.

Põhimõtteliselt on vaja eraldi koguda:

- ohtlikud jäätmed,
- aia-pargijäätmed (puulehed, oksad, pügatud muru),
- vanapaber ja papp (ajalehed-ajakirjad, raamatud, kontoripaber jmt),
- pakendijäätmed,
- sega-olmejäätmed (kõik muu, mis eeltoodute hulka ei sobi).

Mõnedes omavalitsustes, näit Tallinnas, on paljude korteritega majades kohustuslik ka toidujäätmete kogumine, mõnel pool, näit Kesk-Eestis toimub see vabatahtlikkuse alusel.

Miks ma ikkagi pean prügi sortima, mis see konkreetselt mulle annab?

Jäätmete sortimisel on kolm igale inimesele olulist põhjust:

- 1) see on keskkonnasõbralik tegu, mille tulemusena saab materjale taaskasutada ning kokkuvõttes hoitakse kokku loodusressursse;
- 2) inimeste keskkonnateadlik käitumine parandab otseselt meie kõigi elukeskkonda – toimiv jäätmekäitlussüsteem hoiab metsaalused prügist puhtad ning tagab, et meie tervist ei kahjustaks näiteks keskkonda sattunud ohtlikud jäätmed;
- 3) sortimine vähendab segaolmejäätmete kogust märgatavalt, vähenevad ka segajäätmete käitlemise kulud. Seega annab jäätmete sortimine leibkonnale kokkuhoidu.

Vali nendest endale sobiv või lähtu kolmest korrasta!

Kuhu ja milliseid jäätmeid võib panna?

See, kuhu ja kuidas saab liigiti kogutud jäätmed ära anda, on kirjas omavalitsuse jäätmehoolduseeskirjas, mis on kogu omavalitsuse piirkonna jäätmehoolduse aluseks.

Mõned näited:

Tagatisrahaga pakend – viia raha eest taara vastuvõtupunkti või nt suuremate kaupluste juures asuvatesse automaatidesse.

Muu pakend – viia tasuta pakendijäätmete konteinerisse.

Paberi- ja papijäätmed – viia oma maja juurde tellitud papi- ja paberikonteinerisse või nt tasuta avalikku paberi- ja papi jäätmete konteinerisse, võib põletada ka kodus ahjus.

Aia- ja haljastusjäätmed ehk pargijäätmed – tellida oma jäätmevedajalt kodu juurde asjakohane teenus, viia ise jäätmejaama või kompostida võimalusel oma aias.

Ohtlikud jäätmed (patareid, akud, vanad värvid jne.) – viia ohtlike jäätmete kogumispunkti või jäätmejaama.

Romusõidukid – viia autolammutustöökotta (romulasse). Kui sealt saadud lammutustõend esitada autoregistrisse, siis kustutatakse auto registrist, ilma sellise tõendita aga autot arvelt maha ei võeta.

Vanad ravimid – viia tagasi apteeki või ohtlike jäätmete kogumispunkti.

Ma ei saa täpselt aru, kas pean oma kodus sortima siis kohe päris eraldi toidujäätmed või võin need panna nn segaolmejäätmete hulka?

Toidujäätmed tuleb eraldi sortida juhul, kui kohalik omavalitsus seda nõuab, nagu näiteks Tallinnas. Täpsemalt küsi kohalikult omavalitsuselt – tutvu oma piirkonna jäätmehoolduseeskirjaga.

Miks ikkagi tuleks eraldada biolagunevad jäätmed segaolmejäätmetest?

Biolagunevad jäätmed muudavad teiste jäätmete taaskasutuse raskeks, vahel lausa võimatuks. Prügilasse ladestatuna aga eraldavad biojäätmed metaani, mis on üks kasvuhooneefekti tekitavatest gaasidest. Erinevates omavalitsustes on biolagunevate jäätmete sortimise osas veidi erinevad nõuded – küsi täpsemalt oma kohalikust omavalitsusest.

Kuhu ma võin panna sellised pakendid nagu ketšupipudel ja võikarp – kas ma võin need ka panna sinna silindrikujulisse avalikku pakendite kogumise kohta?

Ketšupipudelid, võikarbid jmt on pakendid – järelikult tuleb need tagastada pakendikogumissüsteemile, mille kogumiskonteinerid võivad olla nii silindrikujulised kui ka tavapärase kujuga. Mõnel pool toimub kogumine ka tekkekohas (kinnistul) prügikotiga. Vaata jäätmehoolduseeskirja või küsi lisa kohalikust omavalitsusest.

Kuhu panna konservikarpe jm plekkpakendeid?

Avalikku pakendikonteinerisse või tasuta jagatavatesse pakendikottidesse (sellist nn roheline koti teenust pakuvad mõned jäätmekäitlejad) või oma maja juurde tellitud pakendikonteinerisse.

Kuhu konteinerisse pannakse kalts, so riidekaup?

Segaolmejäätmete konteinerisse.

Olen sortinud eraldi paberi, plastpakendi, metalli, klaasi, aga kuhu panna tekkivad toidujäätmed? Elan korterelamus, nii et “tagaia” võimalus jääb ära. Ja tean omavalitsust, kes on organiseerinud eraldi konteinerid vallas, kuid need asuvad valla keskel, ja minu vanaemal ei ole just kõige hõlpsam linna äärest sinna 1 km kaugusele kõndida oma prügikottidega. Kes peaks sellisel juhul organiseerima lisaks prügikastid ka linna teistesse piirkondadesse?

Lahendust tuleb küsida kohalikult omavalitsuselt. Õige oleks paigutada iga suurema kortermaja (Tallinnas näiteks 10 korterist alates) juurde eraldi biolagundatavate jäätmete (söögijäätmed, toiduga määrduvad paber ja-papp, haljasjäätmed) konteiner. Konteineri või muu asjakohase teenuse (nt roheline koti) saab endale kortermaja ise oma jäätmevedajalt tellida. Eramaja omanik võib biolagunevaid jäätmeid eraldi koguda vabatahtlikult.

Kas sorditud pakendijäätmed tuleb puhtaks pesta, kas ma pean need kohe täitsa ära küürima? Miks?

Pakendeid, kus pole olnud midagi määrivat, pole vaja pesta (näit singi-juustu või puuvilja alused jms, vedelamate toodete pakendid (näit jogurt, kefiir jms) tuleks enne pakendisüsteemi tagastamist loputada, põhjalikum küürimine pole vajalik.

Mida võib kodus põletada?

Kodus võib põletada vaid immutamata ja värvimata puitu ja kiletamata paberit või pappi. Väikeses koguses ja kõrgel temperatuuril on lubatud põletada ka sellist pakendit, millel on põletamist lubav kirjalik või sümbolina toodud märged.

Mitte mingil juhul ei tohi kodudes põletada PET-pudeleid jt plastjätmeid (eriti PVC), sest selle käigus paiskuvad õhku inimestele ja keskkonnale ohtlikud (vähkitekitavad) ühendid. Samuti võib rikkuda pidev plastipõletus kodustes tingimustes küttekolde.

Korralduslik pool

Kes korraldab jäätmete kogumist ja sortimist?

Jäätmete kogumist ja sortimist korraldab kohalik omavalitsus, luues liigiti kogumise võimalused soovitatavalt jäätmete tekkekohale võimalikult lähedal. Sageli asuvad avalikud erinevat sorti jäätmete konteinerid nt kaupluste parklates või muudes käidavates kohtades.

Kui elan kortermajas, siis kes ja kuidas peaks sellises majas seda konteinerite-värki korraldama?

Korteriühistu, tuginedes oma piirkonna jäätmeeskirjale ning küsides vajadusel lisateavet kohalikust omavalitsusest. Kortermajades peaks ühistu või maja haldur olema see, kes võtab sortimishüüetest tulenevalt lisakonteinerite tellimiseks jäätmevedajaga ühendust (nt Tallinna jäätmeeskiri nõuab kortermajadel, kus kortereid rohkem kui 10, biolagunevate jäätmete kogumist).

Kuidas ma saan kindel olla, et minu korrektselt sorditud prügi ikka sordituna ära veetakse, et seda ei kallata prügiautos ühte kasti?

Selle eest vastutab prügiveofirma. Jäätmekäitlejatel on keelatud sortimata jäätmeid prügilasse viia – ja selle nõude eiramisel ootavad käitlejaid kopsakad trahvid. Seetõttu on käitlejad ise motiveeritud prügi sordituna koguma.

Räägitakse, et pöördugu ma prügi sortimise osas oma kohaliku omavalitsuse poole. Mida on mul siis tegelikult õigus kohalikult omavalitsuselt nõuda?

Esmalt on õigus nõuda jäätmeeskirja olemasolu ning seeläbi selgust – mida täpselt tuleb antud omavalitsuses liigiti koguda, milliste jäätmete jaoks peab jäätmevaldaja ise omama või paigaldama kogumismahutid, millistele jäätmeliikidele on ühiskonteinerid, kus need täpselt asuvad jms.

Kes sordib nn avalikes prügikastides (tänavatel, poed jne) oleva prügi? Nii on kasulik oma sortimata prügi kotti toppida ja see vaikselt kuhugi avalikku prügikasti toppida!

Majapidamisjäätmete toomine avalikesse prügikastidesse on kahtlemata kohalike jäätmeeskirjade rikkumine. Põhinõudena eeldatakse kogumismahuteid segajäätmetele igas tekkekohas, ka ühiskonteinerid naabrite kokkuleppel on loomulikult lubatud. Segajäätmete massilist järelsortimist Eestis enam ei toimu ja ei ole ka ette näha. Selle asemele tuleb lähiajal hoopis segajäätmeist jäätmekütuste tootmine, mida hakatakse põletama tsemendiahjudes.

Kes ja millal hakkab Eestimaal kõnealuse seaduse täitmist kontrollima?

Jäätmeseaduse täitmist kontrollivad Keskkonnainspeksioon ja kohalikud omavalitsused.

Sortimisnõuded ja nendest kinnipidamine/nende eiramine

Olen kuulnud, et kortermajas ja eramajas kehtivad prügi sortimisele erinevad nõuded. Millised need on?

Eramajades tekib enamasti ka aia-pargijäätmeid, korrusmajades reeglina mitte.

Liigitikogumisega seotud üksikasjad otsustab kohalik omavalitsus oma jäätmeeskirjaga.

Näiteks Tallinnas on vanapaberi ja biolagunevate jäätmete konteineri paigaldamise kohustus kortermaja valdajal, eramajades seda nõuet ei ole. Kortermaja puhul on lahenduseks tellida biojäätmete tarvis oma maja juurde eraldi kogumiskonteiner või komposter, viia biolagunevad jäätmed ise jäätmejaama või kompostida (kinnises kompostris) neid maja krundil.

Vanapaberi peavad muudest jäätmetest eraldi sortima kõik elanikud. Vanapaberi võib viia tasuta avalikku konteinerisse (küsi taas lisa kohalikust omavalitsusest, kus asub lähim), või tellida oma maja juurde ise vastav konteiner. Tihti on omavalitsused sellised konteinerid paigutanud kohtadesse, kus inimesed sageli käivad – kaubanduskeskuste parklad, tanklad vms.

Mis juhtub, kui ma prügi ei sordi?

Siis on tegu kohaliku omavalituse jäätme-eeskirja rikkumisega, mille eest saab rakendada ka sanktsioone e trahve. Sortimata jäätmed võib jäätmevedaja lihtsalt kogumata jätta, esitades selle eest ka põhjendatult tühisõidu arve.

Kuidas hakatakse kortermajadega käituma, kus prügi hulgast leitakse sortimata jäätmeid? Seal on ju sadu elanikke – miks peavad ühed nt suurema prügiarve pärast teiste lolluse pärast kannatama?

Sageli on korrusmajade konteinerite kõrval ka külmkapid jm ohtlikud jäätmed, mis ei peaks seal olema. Kui need lõpuks ära viiakse, esitatakse arve samuti korteriühistule, e kulud lähevad jagamisele kõigi vahel, kuigi „patustas“ vaid üks. Keegi teine ei suuda jõuda konsensusse kortermajades ühistes tegevustes ja kuludes kui ainult kortermajade elanikud ja ühistu juhatus ise.

Kuidas tehakse kindlaks, kas jäätmed on piisavalt sorditud? See väljaselgitamine peab ju ilmselt toimuma prügilas ja pärast prügiveoauto tühjendamist, või selgitatakse see välja enne, kui prügikasti tühjendama hakatakse? Kas prügiveo auto juht on pädev selle üle otsustama?

Vedaja esmane kohustus on visuaalselt veenduda, et jäätmed on ladestamiseks või muuks edasiseks töötlemiseks kõlblikud.

Kuidas tõendab prügifirma väite, et prügi oli sortimata või valesti sorditud? Kuidas ja mis alusel arvutatakse trahvid-lisatasud jms? Kuidas sellest teavitatakse?

Segaolmejäätmete kogumisel on kaks eraldi mudelit:

- 1) nn lepingupõhine, st vedaja-klient, mida ei ole korraldanud kohalik omavalitsus ja
- 2) korraldatud jäätmevedu, kus vedaja on valinud omavalitsus.

Esimesel juhul peab klient lähtuma lepingust vedajaga – eeldades, et selline on olemas ja vedaja peaks kindlasti täpselt selgitama ka kliendile, miks jäeti konteiner tühjendamata. Teisel juhul on tegemist kindlasti ka omavalituse ja jäätmevedaja vahelise lepinguga. Vedaja ei saa määrata mingeid trahve – seda saavad teha vaid järelevalve õigusega isikud – Keskkonnainspektsiooni inspektorid ja kohaliku omavalitsuse selleks volitatud isikud.

Lisatasud konteineri tühjendamata jätmisel tühisõidu eest jms selline, on kas esimeses mudelis lihtsalt kliendi-vedaja vahelise lepingu küsimus, või korraldatud jäätmeveo puhul omavalitsuse ja vedaja vahelise lepingu küsimus. Teisel juhul tuleb küsida lisa ka kohalikust omavalitsusest.

Kui prügi pole sorditud, siis kas see tähendab, et jäetakse konteiner tühjendamata või tuleb topeltarve?

Sellele küsimusele ei saa üheselt vastata, kuna kõik sõltub kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskirjast ja korraldatud jäätmeveo tingimustest, st millised kohustused ja õigused on kanda lepingulistel jäätmevedajatel (vt ka eelmise küsimuse vastust). Näiteks, kas lepingus on kirjas, et võib esitada tühisõidu arve või arve muu lisateenuse, näiteks järelsortimise eest. Üldiselt peaks jäätmevedaja jätma sortimata prügiga konteineri tühjendamata ning sellest teavitama kohalikku omavalitsust, kes teeb rikkujale ettekirjutuse.

Kui prügi sortimisel selgub, et tavaliste jäätmete hulka on sattunud ohtlikke jäätmeid, kas siis on võimalik esitada tagantjärele topeltarve ja kui on, siis kuidas seda kontrollitakse, et neid arveid ei hakata jäätmekäitlejate poolt meelevaldselt esitama?

Kui konteiner on juba autosse tühjendatud ja ohtlikke jäätmed või muud keelatud avastab jäätmekäitleja näiteks sortimisel või prügilas, siis ei ole sisuliselt enam võimalik eristada, millisest konteinerist pärineb see jääde, mis ei oleks seal pidanud olema – seega mingit topeltarvet tagantjärele ei saa esitada, sest see ei ole põhjendatav. Seetõttu ongi prügiveoauto juhil õigus visuaalselt enne konteineri tühjendamist veenduda, kas konteineris on n-ö õiged jäätmed. Kui on rikutud kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskirja, st prügi on sortimata, tuleb sellest teavitada kohalikku omavalitsust, kes teostab kohaliku jäätmekäitluse üle järelevalvet.

Kas ja kellele ma võin prügiveo firma kohta kaebuse esitada, kui ta mulle lepingus ettenähtust suurema arve esitab?

Suurema arve jms esitamine peab olema arve esitaja poolt kahtlemata põhjendatud ning tuginema eelkõige jäätmeveoga seotud lepingule. Esmalt on mõistlik pöörduda arve esitaja poole selgituse saamiseks. Kui pärast seda jääte seisukohale, et teile on liiga tehtud, siis võib edasi pöörduda kohaliku omavalitsuse poole.

Kas kohtades, kus jäätmete liigiti kogumiseks pole tingimusi loodud, saab üldse inimesi karistada?

Karistamisõigus trahvimise tähenduses on ainult Keskkonnainspektsiooni ja ka kohaliku omavalitsuse selleks volitatud isikutel, Tallinnas ka munitsipaalpolitseil. Keskkonnainspektsioon ei sea trahvimist antud nõuete mittetäitmisel kohe esikohale. Kui asi on korraldamata (otseselt kohaliku omavalitsuse poole pealt), siis pole põhjust ka karistada jäätmeeskirja mittetäitmisest. Küsi alati kohalikult omavalitsuselt lisa, millised on nõuded antud piirkonnas ja toimi nende nõuete kohaselt.

Kui kaugel peab lähim paberi- või pakendikonteiner asuma? Sellele küsimusele pole keegi selget vastust andnud.

Ühest vastust pole tõesti, sest olukord tiheasustusega korrusmajade piirkonnas nagu Tallinnas-Tartus-Narvas-Pärnus ja teistes linnades erineb olukorrast Kagu-Eestis või Alutagusel. Pakendikonteinerite osas seatakse küll teatud üldised nõuded pakendiseaduse muutmisel. Et täpset vastust saada, tuleb küsijal pöörduda oma kohaliku omavalitsuse poole ja küsida, kuidas on konteinerite asetus korraldatud konkreetses piirkonnas. Näiteks Tallinna linna jäätme-eeskiri sätestab konteinerite arvu elanike ja korterite arvu ja ka kauguse osas järgnevalt: tarbija paremaks teenindamiseks korraldab taaskasutusorganisatsioon pakendite ja pakendijäätmete (v.a tagatisrahaga pakendid) vastuvõtupunktid tihedusega keskmiselt üks punkt 1000 –1500 elaniku kohta, sh üks punkt keskmiselt 450 korteri kohta korrus- ja ridaelamutega linnaosades ja üks punkt keskmisel kandekaugusel (200 m) väikeelamutega linnaosades. Vastuvõtupunktides peavad olema eraldi mahutid vähemalt klaaspakendile, paberile-papile ja segapakendile.

Vastuvõtupunktide asukohad ja paigaldamistingimused kooskõlastab taaskasutusorganisatsioon omavalitsusega.

Hajaasustuses tuleb vaadata reaalseid ühendusteid, elanike arvu ja vastavalt tekkivate jäätmete koguseid jms, selle alusel tuleb seada ka mõistlikud kaugused konteineritele.

Teavitus

Kes peab elanikke prügi sortimise vajadusest ja põhimõtetest teavitama?

Oma piirkonna elanikke peab teavitama kohalik omavalitsus, sest tema kehtestab ka vastavad jäätme-eeskirjad ja korraldab kogumise võimalused oma elanikele.

Miks algas aktiivne teavitus vaid veidi enne uue korra kehtima hakkamist? Jutt, et kõik ju teadsid, ei ole õige. See on vastutuse eemale veeretamine.

Ei saa öelda, et teavitus algas alles korra jõustumisel. Sel teemal on räägitud ja kirjutatud nii üleriiklikes kui ka kohalikes lehtedes, erinevad omavalitsused on suuremal või vähemal määral oma elanikkonda kas ise või siis korraldatud jäätmeveo teenuse pakkuja vahendusel olukorrast informeerinud (saatnud piirkonna elanikele koju kirju ja infomaterjale). Tallinna Linnavalitsus tegi eelmisel aastal pärast oma jäätme-eeskirja vastuvõtmist isegi Prügihundi telekampania, kus tuntud korvpallur ja treener Aivar Kuusmaa propageeris jäätmete liigiti kogumist.

Keskkonnaministeerium on nelja aasta jooksul, mil jäätmeseadus on kehtinud (ajast, kui on olnud teada, et 01.01.08 hakkavad kehtima prügi sortimise nõuded) koostöös Eesti Jäätmekäitlejate Liiduga kohalikke omavalitsusi koolitanud, maakonnalehtedesse on ministeerium saatnud avaldamiseks mitmeid asjakohaseid artikleid ja intervjuusid. Nii et teavitustööd on tehtud pidevalt. Kahjuks on aga ikka nii, et inimesed ei pane tähele asju, mis puudutavad alles kaugena näivat tulevikku.

Vaata lisaks Keskkonnaministeeriumi kodukülge aadressidel:

<http://www.envir.ee/1003> ja <http://www.envir.ee/625>

Üldküsimused

Mida see 2008. aastal rakenduv nõue täpsemalt tähendab?

See tähendab, et alates 2008. aastast ei võta prügilad vastu sortimata jäätmeid ehk siis enne prügilasse ladestamist tuleb segaolmejäätmed sortida.

Mida see nõue elanikele kaasa toob?

Ka neil elanikel, kes pole prügi seni liigiti kogunud, tuleb liituda korraldatud jäätmeveoga (mille eest vastutab kohalik omavalitsus) ja järgida veofirmaga sõlmitud lepingut. Korraldatud jäätmevedu on seni ainuke tõhus võimalus, et vältida ebaseaduslikku jäätmekäitlust ehk prügistatud metsaaluseid ja teeääri, jäätmete kodus põletamist, maha matmist, salaja kellegi teise konteinerisse sokutamist jne.

Kui piirkonnas korraldatud olmejäätmevedu puudub, siis peaks prügiga toimetulekuks vajalikud juhised leidma kohalikust jäätmehoolduseeskirjast (küsi lähemalt oma kohalikult omavalitsuselt). Üheks lahenduseks on, et elanikel endil tuleb leida prügiveofirma, kellega sõlmida jäätmete äraveo leping. Kui aga millegipärast lepingut sõlmida ei saa, siis võib oma jäätmed ka ise prügilasse või jäätmejaama toimetada.

Kes saab selle tulu, mis vanapaberi, plasti ja muu sorditud jäätmete eest laekub? Kas selle tulu jagu, mis firmad saama hakkavad, läheb prüгитеenus tarbijale-sortijale odavamaks?

Kitsamalt pakendi osas, mille kogumist korraldavad pakendiorganisatsioonid, on see pakendiorganisatsiooni ja jäätmekäitlejate vahelise lepingu küsimus. Üldisemalt katab materjali

müügist saadav tulu mõnel juhul kogumise, järelsortimise jms seotud kulud, aga eriti maapiirkondades on sageli kogumise kulu märgatavalt suurem kui materjali väärtus. Tegemist on siiski tavapärase majandustegevusega, kus on ettevõtjal nii kulud kui tulud – ka ajakirjandus saab tulu nii reklaami müügist kui ka tellimustest, ühistransport saab nii riigi toetust kui ka piletiraha – seega pole ka jäätmekäitlus siin mingi erand; mingeid superkasumeid ei teenita.

Aga kui mul ei teki prügi, kui ma kasutan kõik asjad juba ise oma majapidamises ära sarnaselt kunagi Pealtnägijas olnud meesterahvaga, siis miks ma peaksin selle korraldatud jäätmevärgi eest maksma?

Prügi tekib siiski kõigil, liigiline koostis ja kogused on erinevad. Täna tarbimisühiskonnas ei ole sisuliselt võimalik elada jäätmeid tekitamata – kahjuks. Kui siiski keegi seda suudab, on tal õigus taotleda kohalikul omavalitsusel korraldatud jäätmeveo süsteemist vabastamist, näit Soomes on sellisel alusel vabastatud ca 1–2% majapidamistest, Eestis on hinnanguliselt väljaspool igasugust kogumissüsteemi seni veel ca 20% majapidamistest, mis on kahjuks peamiseks üsna levinud prügistamise ja ka väga saastava (kuigi probleemina seni möödavaadatud) koduse jäätme põletamise peamiseks aluseks ja motiiviks.

Kus siin loodushoid tekib? Kolm erinevat kasti, pakendite pesu, juhul kui ma ei kogu oma konteineritesse, siis pean prügi transportima vajalikku kohta (kütusekulu, seda enam, kui mul pole paari km raadiuses ühtegi avalikku konteinerit).

Eestis ladestatakse seni keskmiselt 360 tuhat tonni segajäätmeid aastas, selle hulgas ligi 70 tuhat tonni vanapaberit-pappi (s.o ligi 1300 raudteevagunit!), teist samapalju erinevaid pakendijäätmeid (klaas, metall, plast, puit jms), lisaks kümnetes tuhandetes tonnides veel ka muid biolagunevaid jäätmeid. Kõik biolagunevad jäätmed, ka paber ja papp, tekitavad prügilas metaani, mis on kasvuhoonegaasina 23 korda tugevama negatiivse mõjuga, kui CO₂.

Ringlusse võetud materjalid – klaas, metall, paber-kartong jms – aitavad säästa väga suures koguses looduslikke tooraineid, sh energiat. Näit 1 tonni klaasi tootmine liivast, soodast, kriidist jms algsest toorainest vajab ligi kolm korda enam energiat, kui klaasi tootmine jäätmetena kogutud klaasist. Metallil osas on vahed keskmiselt 5–10 korda (terasel) ja isegi kuni 20 korda (alumiiniumil).

Seega – liigiti kogumine, mis on omakorda materjalina ringlusse võtu eeldus, säästab keskkonda märgatavalt – isegi, kui me seda ise igapäevaselt ehk ei taju. Võrreldes kogu muu transpordiga, on igasugune jäätmete kogumise transport tühine. Mõned aastad tagasi uuriti Austrias (Viinis) jäätmekäitluse transpordi osa kogu transpordikoormuses ja tulemuseks saadi, et see oli ligikaudu 0,11% kogu transpordist. Transpordi mõju saaks kahtlemata vähendada, iseküsimus, kas just jäätmekäitluse arvelt. Vastavaid täpsemaid uuringuid ei ole Eestis tehtud, kuid pole põhjust arvata, et tulemus eristuks oluliselt Viinis saadud tulemusest.

Kas tootjaid ei peaks sundima maksma selle eest, kui nad ise kasutavad oma toodete pakendamisel vähe keskkonnasäästlikke või lausa keskkonnaaenulikke pakendeid?

Otseselt keskkonnaohtlike, näiteks raskmetalle sisaldavate pakendite turule toomine on keelatud. Tootjad maksavad otseselt pakendi eest taaskasutuse tasu pakendiorganisatsioonidele, seda on ainuüksi kahes konteinerkogumissüsteemis juba üle 100 milj krooni aastas – need kulud kajastuvad pakendatud kaupade hindades, st tarbija tasub nende eest juba kaupluses pakendatud kaupa ostes. Seega peaksid vähemas koguses ja keskkonnasõbralikumad pakendid saama ka teatud hinnaeelise.

Väga palju sõltub siiski ka tarbijast endast – kuigi palju on kurtmist ülepakendamise jms üle, selgub tootjate poolt vaadates, et lõpuks müüb ikka paremini (st tarbija eelistab ostes tegelikult seda) pakendatud kaup.

Kas jäätmete liigiti kogumine säästab raha?

Pakendatud kaupa ostes maksad ka pakendi eest. Kui viskad pakendi koos teiste jäätmetega

segaolmejätmete kasti, maksad selle eest jälle – nüüd juba prügivedajale. Seega on kasulikum pakendid eraldi koguda ja lasta tasuta ära vedada.

Autorehve, olmeelektroonikat jne ostes on hinna sees ka nende jäätmekäitluse tasu. Ka nende puhul väldid topeltkulusid siis, kui kogud probleemtooted ja ohtlikud jäätmed eraldi ja annad tasuta ära selleks ettenähtud kohtades.

Seega – mida rohkem jäätmeid sortida ja taaskasutusse saata, seda vähem jääb neid konteinerisse ja seda odavam on jäätmevedu (näiteks suurema konteineri saab vahetada väiksema vastu ja tellida harvemini veoteenust).